

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 35/1997 vp

Hallituksen esitys laiksi vakuutuskassalain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 18 päivänä marraskuuta 1997 lähettänyt sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan valmistelevalle sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan 221/1997 vp laiksi vakuutuskassalain muuttamisesta.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- ylitarkastaja Pia Jokinen, ylitarkastaja Henrik Lilius ja matemaatikko Vesa Ronkainen, sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö
- osastopäällikkö Antti Arola, Kansaneläkelaitos
- matemaatikko Tarja Härkönen, Eläketurvakeskus
- tutkija Maarika Manner, Kilpailuvirasto
- asiamies Johan Åström, Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto TT

- asiamies Jukka Karhu, Palvelutyönantajat ry
- sosiaalisihiteeri Veikko Simpanen, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry
- johtaja Markku Vesterinen, Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliitto
- toiminnanjohtaja Folke Bergström, Eläkesäätiöyhdistys-ESY ry
- toiminnanjohtaja Risto Heiskanen, Vakuutuskassojen Yhdistys
- hallituksen jäsen Olli Pusa, PT:n eläkesäätiö
- toiminnanjohtaja Harri Lemmetti, Yleisradion eläkesäätiö
- asiamies Teuvo Berg, Eläkesäätiö Polaris-Pensionsstiftelse
- toimitusjohtaja Kari Joutsa, Apteekkien Eläkekassa
- toimitusjohtaja Kari Puustinen, Bensiini-kauppiaitten Eläkekassa.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi vakuutuskassalain siten, että työntekijöiden eläkelain mukaista toimintaa harjoittavien eläkekassojen vakavaraisuuden järjestäminen olisi mahdollista saattaa muuttunutta sijoitusympäristöä ja työeläkejärjestelmän muutoksia vastaavaksi.

Lakiin lisättäisiin säännökset eläkekassojen vakavaraisuusvaatimuksista säätämällä työntekijöiden eläkelain mukaista toimintaa harjoittavien

eläkekassojen toimintapääomasta. Vastaavasti kuin työeläkevakuutusyhtiöillä ehdotetaan säädettäväksi vakavaraisuuteen liittyvästä valvontamekanismista, joka mahdollistaa entistä aikaisemmin puuttumisen eläkekassan toimintaan ja siten paremmin turvaa vakuutettujen edut.

Samalla ehdotetaan muutettavaksi säännöksiä, jotka koskevat eläkekassan ylitteen palauttamista työnantajaosakkaille. Esityksessä ehdote-

taan säädettäväksi myös vapaaehtoisia lisäeläkeitä myöntävän eläkekassan mahdollisuudesta sisällyttää vastuuelkaan uusi osa vakuutettujen etuuksiin annettavien tulevien indeksikorotusten jaksottamista varten.

Esitys liittyy laajempaan kokonaisuuteen työeläkelaitosten vakavaraisuusvaatimusten ja sijoitustoiminnan uudistamisesta. Nämä uudistukset ovat tulleet voimaan vuodenvaihteessa 1996—1997 työeläkevakuutusyhtiöiden osalta ja osittain muidenkin eläkelaitosten osalta vakuutusyhtiölain, työntekijän eläkelain, lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain, me-

rimieseläkelain, vakuutuskassalain ja eläkesäätiölain muuttamisesta annetuilla laeilla sekä 1 päivänä toukokuuta 1997 voimaantulleella työeläkevakuutusyhtiöistä annetulla lailla.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan lakisääteistä eläkevakuutustoimintaa harjoittavien eläkekassojen lisävakuutusvastuun kartuttamisen osalta sekä muuta kuin lakisääteistä eläkevakuutustoimintaa harjoittavan eläkekassan indeksikorotusvastuun osalta 31 päivänä joulukuuta 1997 ja muilta osin 1 päivänä tammikuuta 1998.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Esitykseen sisältyvä lakiehdotus on osa laajempaa kokonaisuutta, jolla säädellään työntekijäin eläkelain mukaista toimintaa harjoittavien yhteisöjen vakavaraisuuden järjestämistä. Valiokunta on aikaisemmin käsitellessään työeläkeyhtiöiden osalta vastaavia säännöksiä todennut, että eläkesäätiöt ja -kassat ovat merkittävä työeläkkeiden järjestämismuoto. Valiokunta on eläkelaitosten vakavaraisuussäännösten uudistamista koskevassa mietinnössään pitänyt tärkeänä, että eläkesäätiöt ja -kassat saatetaan työeläkeyhtiöiden kanssa mahdollisimman samaan asemaan ja luodaan kilpailuneutraali tilanne (StVM 42/1996 vp).

Valiokunta korostaa, että järjestelmän on kokonaisuutena toimittava siten, että vakuutettujen edut tulevat turvatuiksi.

Esityksessä todetaan, että lainsäädännön toteuttamisen kannalta keskeisessä asemassa on eläkekassan vakavaraisuusrajan laskemisesta annettava asetukset. Valiokunta pitää tärkeänä, että asetuksessa otetaan huomioon eläkekasso-

jen erityisluonteesta johtuvat vaatimukset. Tämän vuoksi olisi perusteltua, että asetuksessa asetettaisiin vakavaraisuuden vähimmäismääräksi 1 prosentti.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan olisi tarpeellista muuttaa lakiehdotuksen voimaantulosäännöstä siten, että eläkekassoille siirtymätoimenpiteenä 31.12.1997 mahdollistettava vapaaehtoinen siirto, joka koskee lisävakuutusvastuun kartuttamista sijoitustoiminnan ylijäämällä ja eläkekassan vakuutusmaksuilla, voitaisiin toteuttaa sosiaali- ja terveysministeriön päätöksellä ilman, että lakiehdotuksen velvoittavia säännöksiä tarvitsisi sellaisenaan soveltaa näihin vapaaehtoiisiin siirtoihin. Lisäksi valiokunnan saaman selvityksen mukaan lakiehdotuksen voimaantulosäännöstä olisi tarpeellista tarkistaa myös siten, että sellaisten eläkekassojen osalta, jotka järjestävät sekä työntekijäin eläkelain mukaista eläketurvaa että sitä täydentävää lisäturvaa, kaikki vakavaraisuussäännökset tulisivat voimaan samanaikaisesti eli 1.1.1999.

Valiokunta pitää edellä mainittuja tarkistus-ehdotuksia tarkoituksenmukaisina ja ehdottaa, että lakiehdotuksen voimaantulosäännöstä täsmennetään 1 ja 5 momentin osalta.

Laki vakuutuskassalain muuttamisesta

Voimaantulosäännös. Voimaantulosäännöksen 1

momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että lain 79 §:n 2 momentti ja 83 d §:n lisävakuutusvastuun kartuttamista koskevat säännökset tulisivat voimaan 31.12.1997. Saadun selvityksen mukaan 1 momenttia olisi tarpeellista täsmentää siten, että vapaaehtoiset siirrot lisävakuutusvastuuseen voitaisiin toteuttaa sosiaali- ja terveysministeriön päätöksellä ilman, että lakiehdotuksen velvoittavia säännöksiä sovellettaisiin sellaisenaan näihin vapaaehtoiisiin siirtoihin.

Tarkoituksenmukaisuuden vuoksi valiokunta ehdottaa, että 1 momentin toinen virke korvataan virkkeellä, joka mahdollistaa vapaaehtoiset siirrot edellä tarkoitettulla tavalla.

Voimaantulosäännöksen 5 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että lakisääteistä ja muuta eläkevakuutusta harjoittavien kassojen osalta vain osa vakavaraisuussäännöksistä tulisi voimaan 1.1.1999. Saadun selvityksen mukaan olisi kuitenkin välttämätöntä, että näiden eläkekassojen osalta kaikki vakavaraisuussäännökset tulisivat voimaan samanaikaisesti.

Valiokunta pitää 5 momentin tarkistamista lain tarkoituksen toteuttamiseksi tarpeellisena ja ehdottaa, että momenttia täsmennetään tältä osin.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sosiaali- ja terveysvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muutoin hallituksen esityksen mukaisena paitsi voimaantulosäännös muutettuna seuraavasti:

Voimaantulosäännös

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1998. Lain 79 §:n 2 momentti tulee kuitenkin voimaan 31 päivänä joulukuuta 1997 ja 8 §:n 2 momentti 1 päivänä tammikuuta 1999. Lain 83 d §:n säännöstä lisävakuutusvastuun kartuttamisesta 83 d §:n 2—4 momentissa tarkoitettulla sijoitustoiminnan ylijäämällä ja eläkekassan vakuutusmaksuilla sovelletaan kuitenkin 31 päivästä joulukuuta 1997 siten kuin sosiaali- ja terveysministeriö päättää.

(2—4 mom. kuten HE)

Lain 83 a—83 e §:ää sekä 79 §:n 2 momenttia indeksikorotusvastuun osalta sovelletaan kuitenkin 1 päivästä tammikuuta 1999 sellaiseen eläkekassaan, jossa on järjestetty lakisääteisen eläketurvan lisäksi sitä täydentävää lisäturvaa.

(6 mom. kuten HE)

Helsingissä 12 päivänä joulukuuta 1997

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Virpa Puisto /sd
vpj. Maija Perho /kok
jäs. Anne Huotari /vas
Liisa Hyssälä /kesk
Timo Ihamäki /kok
Paula Kokkonen /kok
Mikko Kuoppa /va-r
Eero Lämsä /kesk

Hannes Manninen /kesk
Pirkko Peltomo /sd
Margareta Pietikäinen /r
Maija Rask /sd
Juha Rehula /kesk
Osmo Soininvaara /vihr
Marjatta Vehkaoja /sd.

